



Θύμα ο πολιτισμός κατά την κυπριακή Προεδρία

ΑΝΔΡΟΥΛΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Υστερεί η Κύπρος στην αξιοποίηση και προβολή της πολιτιστικής της κληρονομιάς

Σημαντικά θέματα που αφορούν τον πολιτισμό στην κυπριακή Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ έχουν αποκοπεί λόγω απειρίας και οικονομικής περιουλοχίας, δηλώνει με πικρία η επίτροπος Εκπαίδευσης, Πολιτισμού, Πολυγλωσσίας και Νεολογίας, Ανδρούλλα Βασιλείου. Αποκαλύπτει πως από τα πρώτα θύματα της οικονομικής κρίσης είναι ο πολιτισμός. «Πολλοί πιστεύουν ότι οι Τέχνες είναι πολυτέλεια. Εγώ λέω είναι αναγκαιότητα, ιδιαίτερα σε μέρες κρίσης», τονίζει, και επισημαίνει πως ενώ η Κύπρος έχει αξιοζήλευτη πολιτιστική κληρονομιά, υστερεί στην αξιοποίηση και προβολή της καθώς και στη διασύνδεσή της με το σήμερα.

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης τι προέχει, να αφομοιώσουμε τις επιτυχίες άλλων λαών ή να διαφυλάξουμε την πολιτιστική μας κληρονομιά; Προέχει να διαφυλάξουμε την πολιτιστική μας κληρονομιά και να επενδύσουμε σε αυτή. Πρόκειται για ένα καθήκον του κάθε κράτους μέλους προς τον εαυτό του αλλά και προς τα άλλα κράτη μέλη. Αυτό εξάλλου προβλέπεται και από την Συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η λέξη αφομοίωση δεν μου αρέσει σε αυτή την περίπτωση διότι αφήνει να νοηθεί ότι απλά παίρνουμε στοιχεία των άλλων χωρών αυτά να είναι συμβατά προς τη δική μας κουλτούρα και παράδοση. Πιστεύω ότι κανένα κράτος δεν θα ήταν διατεθειμένο να παραδώσει την κουλτούρα και τον πολιτισμό του για να υιοθετήσει κάποιο άλλο.

Μπορεί όμως να επηρεάζεται από τα εύκολα των καιρών; Σε κάποιο βαθμό ναι, αυτό δεν γίνεται σκόπιμα, αλλά λόγω της παγκοσμιοποίησης και της συνεχούς επαφής υπάρχει επηρεασμός της μιας κουλτούρας από την άλλη. Αυτό δεν είναι κατ' ανάγκη κακό, αντίθετα με κατάλληλη προεργασία μπορεί να είναι υγιείς στοιχείο. Εξάλλου, πολιτισμοί που δεν ανταλλάσονται, πεθαίνουν.

Ποια θα είναι η θέση του πολιτισμού κατά τη διάρκεια της κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της



Βράβευση των αρίστων στον Πολιτισμό

Δίνετε πολιτιστικά βραβεία για ανάδειξη και προβολή της αριστείας; Ναι, το πρόγραμμα «Πολιτισμός» επιδιώκει την ανάδειξη σύγχρονων επιτυχιών στον πολιτιστικό τομέα, οι οποίες σε διαφορετική περίπτωση μπορεί να μην γίνονταν εύκολα γνωστές σε όλη την Ευρώπη, μέσα από την απονομή βραβείων για τη σύγχρονη αρχιτεκτονική, την πολιτιστική κληρονομιά, τη λογοτεχνία και την ποπ μουσική. Τα βραβεία αυτά αναγνωρίζουν και απονέμονται τα ετήσια στους αριστείους των τομέων, με στόχο την προώθηση των βέλτιστων πρακτικών και την κυκλοφορία των ευρωπαϊκών επαγγελματιών του πολιτισμού και των ευρωπαϊκών πολιτιστικών προϊόντων πέρα από τα εθνικά σύνορα.

Το βραβείο της ΕΕ για τη σύγχρονη αρχιτεκτονική (βραβείο Μικς φαντερ Ρόε)... απονέμεται κάθε δύο χρόνια σε ευρωπαϊκό δημιουργό αρχιτεκτονικού έργου που έχει κατασκευαστεί πρόσφατα στην Ευρώπη. Αναδεικνύει την αριστεία των Ευρωπαϊκών αρχιτεκτόνων που επινοούν μερικές από τις καλύτερες νέες αρχιτεκτονικές ιδέες και τεχνολογίες στον κόσμο. Πέρσι το Μουσείο της Ακρόπολης ήταν μεταξύ των τριών καλύτερων, αλλά τελικά επιλέγει το νέο Μουσείο του Βερολίνου.

Τα Ευρωπαϊκά βραβεία Border Breakers - EBBA ... απονέμονται σε καλλιτέχνες της επιτυχίας ανερχόμενων καλλιτεχνών ή συγκροτημάτων που είχαν απίχηση στο κοινό άλλων χωρών πέραν της δικής τους με το πρώτο διεθνές άλμπουμ τους. Το βραβείο αυτό θεσπίστηκε σχεδόν πριν από 10 χρόνια και απονεμήθηκε σε καλλιτέχνες που σήμερα είναι καθιερωμένοι, όπως η Αγγλίδα Adele. Οι νικητές επιλέγονται με βάση τις πωλήσεις του πρώτου τους διεθνούς άλμπουμ κατά το προηγούμενο χρόνο στις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Πολιτισμός» εκτός της δικής τους χώρας, καθώς και βάσει του αριθμού μεταδόσεων σε δημόσιους ραδιοφωνικούς σταθμούς και της ικανότητάς τους να πραγματοποιούν ζωντανές εκτελέσεις. Σε ένα από τους δέκα βραβευμένους καλλιτέχνες απονέμεται επίσης το βραβείο κοινού, με βάση την επιλογή που κάνει το κοινό σε όλη την Ευρώπη με ψηφοφορία μέσω διαδικτύου.

Το βραβείο της ΕΕ για τη σύγχρονη λογοτεχνία ... θεσπίστηκε το 2009 με σκοπό να αναδείξει την πολυμορφία της ευρωπαϊκής μυθολογίας, την προώθηση των επιλεγμένων συγγραφέων έξω από τα σύνορα της χώρας τους, συμπεριλαμβανομένων της μετάφρασης του έργου τους, καθώς και τη συμβολή στην τόνωση της διεθνούς κυκλοφορίας της λογοτεχνίας γενικότερα. Το βραβείο είναι μοναδικό, καθώς είναι η μόνη διάκριση που απονέμεται σε συγγραφείς από τόσες πολλές και διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίοι γράφουν σε μια μεγάλη ποικιλία γλωσσών.

Το 2010, βραβεύτηκε η Κύπρια συγγραφέας Μιρτώ Αζίνα Χρονίδη. Ναι, για το βιβλίο της που φέρει τον τίτλο «Το πείραμα», το οποίο επικριρεί να βάλει επιμέρους ιστορίες κάτω από τη στέγη μιας ιδιόρρυθμης αφήγησης με επιδέξια σπονδυλωτή δομή. Το βιβλίο της ήδη μεταφράστηκε σε δυο ξένες γλώσσες. Το βραβείο της ΕΕ για την πολιτιστική κληρονομιά Europa Nostra ... απονέμεται από την Επιτροπή σε συνεργασία με τον οργανισμό Europa Nostra με σκοπό την προβολή παραδειγματικών πρωτοβουλιών που αναδεικνύουν τις πολλαπλές πτυχές της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης. Η Κύπρος έχει πάρει 4 τέτοια βραβεία τα τελευταία δεκαετία ενώ η Ελλάδα πάρα πολλά. Εφέτος το βραβείο θα δοθούν από εμένα και τον πρόεδρο της Europa Nostra, μάστρο Placido Domingo σε επιβλητική εκδήλωση στη Λισαβώνα στην παρουσία του προέδρου της χώρας, αρχές Ιουνίου.

Στο Υπ. Παιδείας η ένσταση της Λεμεσού

Έχετε καθιερώσει ορισμένους θεαμούς και βραβεία. Πού αποσκοπούν αυτά; Βέβαια, και ως αρχίσω με τον πιο επιτυχημένο ίσως θεσμό, αυτόν της «Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης». Οι στόχοι της δράσης αυτής είναι η προώθηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας φέρνοντας τους πολίτες πιο κοντά μέσω της προώθησης της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς. Η μερπρία μας δείχνει ότι με σωστή διαχείριση η δράση αυτή μπορεί να επιφέρει μακροπρόθεσμα πολιτισμικά, κοινωνικά και οικονομικά οφέλη για την πόλη αλλά και το κράτος. Είναι μια καταπληκτική ευκαιρία για φρεσκαρίσμα και μεταμόρφωση μιας πόλης για την εικόνα, την υποδομή και τον πολιτιστικό της τομέα και για τους πολίτες της.

Το 2017 μια πόλη της Κύπρου θα οριστεί ως Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα για πρώτη φορά. Ναι, μαζί με μια πόλη της Δανίας. Στο τέλος του 2010 οι αρμόδιες κυπριακές Αρχές δημοσίευσαν ανοικτή πρόσκληση για αιτήσεις από πόλεις για να φιλοξενήσουν το βραβείο. Τρεις πόλεις υπέβαλλαν τις προτάσεις τους, Λευκωσία, Λεμεσός και Πάφος. Μια επιτροπή ανεξάρτητων ειδικών πολιτιστικού πεδίου συναντήθηκαν στις 13 Δεκεμβρίου 2011 για να αξιολογήσουν τις προτάσεις με βάση τα κριτήρια. Η Λευκωσία και η

Πάφος έχουν γίνει αποδεκτές και τώρα θα κληθούν να υποβάλλουν σε λεπτομέρεια τα προγράμματα τους. Η επιτροπή θα συναντηθεί ξανά το καλοκαίρι του 2012 και θα αξιολογήσει τις τελικές προτάσεις με βάση τα κριτήρια, έτσι ώστε να προτείνει μια πόλη για τον τίτλο. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα εγκρίνει επίσημα την Κυπριακή Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης το Μάιο του 2013.

Η Λεμεσός έκανε ένσταση για τον τρόπο που έγινε η επιλογή. Εδώ θα πρέπει να εξηγήσω ότι η κριτική επιτροπή αποτελείται από 13 μέλη, 2 διορίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2 από το Συμβούλιο και 1 από την Επιτροπή Περιφερειών. Τα υπόλοιπα 6 μέλη διορίζονται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου. Ουδμία ανάμιξη ή επηρεασμός υπήρξε από μέρους μας και είναι το Υπουργείο Παιδείας της Κύπρου υπεύθυνο να εξετάσει ότι όλα διεξήχθησαν σωστά και να αποφανθεί για την ένσταση της Λεμεσού. Την ίδια δυσκολία αντιμετωπίσαμε και στη περίπτωση της επιλογής της πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ισπανίας όπου το ισπανικό Υπουργείο Πολιτισμού κλήθηκε να εξετάσει ένσταση μιας από τις 14 πόλεις που διεκδικούσαν τον τίτλο.

καλλιέργειας πολιτισμικής κουλτούρας. Ενώ η Κύπρος έχει αξιοζήλευτη πολιτιστική κληρονομιά, υστερεί στην αξιοποίηση και προβολή της καθώς και στη διασύνδεση της με το σήμερα. Οι Κύπριοι καλλιτέχνες δεν έχουν αξιοποιήσει ακόμη στο βαθμό που θα μπορούσαν τα ευρωπαϊκά κονδύλια. Τα βλέπουν σαν μια δύσκολη περιπέτεια. Μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων, εντούτοις, είναι πολύ θα συνεργαστούν με συναδέλφους τους από άλλες χώρες εμπιμόνας τους και συνάμα παίρνοντας από το δημιουργικό τους έργο.

Δεν διεκδικούν προγράμματα μέσω των ευρωπαϊκών ταμείων; Όχι στο βαθμό που θα ανέμενα. Από το 2007 μέχρι σήμερα υποβλήθηκαν δέκα αιτήσεις και εγκρίθηκαν τρεις. Οι Κύπριοι δεν έχουν ακόμη αναπτύξει γνώσεις και πείρα για τη διεκδίκηση καλών και ολοκληρωμένων προτάσεων σε συνεργασία με φορείς από άλλες χώρες. Η αλήθεια είναι ότι οι διαδικασίες είναι αρκετά περίπλοκες. Γι' αυτό, στόχος μας με το νέο πρόγραμμα είναι και η απλοποίηση αυτών των διαδικασιών.

Η ανάλυση της Προεδρίας του Συμβουλίου θα αλλάξει τα δεδομένα; Πιστεύω ότι η Προεδρία είναι καλή ευκαιρία για να αποδείξει η Κύπρος ότι παρά το μικρό της μέγεθος μπορεί να διαχειριστεί με επιτυχία πολύ σοβαρά θέματα. Είναι επίσης μια χρυσή ευκαιρία για να έρθει ο Κύπριος πολίτης πιο κοντά στην Ευρώπη αλλά και η Ευρώπη πιο κοντά στους Κύπριους. Καλείστε να δώσετε μια μεγάλη μάχη ως επίτροπος

Μήπως χρειάζεται μια πιο δραστηρία εκστρατεία ενημέρωσης; Σίγουρα χρειάζεται προσπάθεια. Πριν από μερικούς μήνες εγώ με 22 υπουργούς Πολιτισμού συνυπογράψαμε άρθρο με το οποίο παρουσιάζαμε το λεγόμενο «δεκάλογό για την Ευρώπη του Πολιτισμού και της Κουλτούρας», εκφράζοντας έτσι την πολιτική μας βούληση να προάγουμε τον πολιτισμό στην ευρωπαϊκή ατζέντα. Αυτό τον στόχο είχε και άρθρο που γράψαμε από κοινού με τον Δανό υπουργό που προεδρεύει του Συμβουλίου αυτή τη στιγμή, με το οποίο καλούμε όλους να καταλάβουν και να αξιοποιήσουν τον πολιτισμό και τους δημιουργούς της χώρας τους γιατί είναι πλούτος από κάθε έννοια. Το άρθρο αυτό δημοσιεύτηκε σε πολλές εφημερίδες πολλών χωρών και είχε μεγάλη απήχηση.

Γιατί οι υπουργοί δεν τρώνουν αυτά που υπογράφουν; Δεν πιστεύω ότι αυτό είναι το πρόβλημα. Βιώνουμε μια εποχή που ακόμα και οι υπουργοί Πολιτισμού πριν πουν στο γραφείο τους ενημερώνονται για την κατάσταση της οικονομίας και των αγορών. Αυτό, όσο ειρωνικό και αν ακούγεται, δυστυχώς είναι μια πραγματικότητα. Οι υπουργοί Οικονομικών έχουν δυστυχώς τον πρώτο λόγο και όχι οι υπουργοί Πολιτισμού. Γι' αυτό και συχνά η μάχη δεν είναι με τους ομολόγους υπουργούς αλλά με τους υπουργούς Οικονομικών για να αντιληφθούν το πόσο εξυπηρετεί και τους δικούς τους στόχους ο πολιτισμός. Εκεί πρέπει να δοθεί η μάχη.

Η ΕΕ ενθαρρύνει την καινοτομία

Πιστεύετε ότι χρειάζεται δημόσια παρέμβαση για τις Τέχνες; Ναι, πιστεύω ότι οι Τέχνες δεν ζουν σε απομόνωση, χωρία από την υπόλοιπη κοινωνία. Χρειάζεται δημόσια παρέμβαση.

Με ποιο τρόπο; Να σας δώσω μερικά παραδείγματα: Με την στήριξη της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, με την ίδρυση και στήριξη μουσικών και πινακοθηκών, θεάτρων, κρατικών ορχηστρών, με βραβεία και υποτροφίες για νέα ταλέντα κ.ά.

Και η Ευρωπαϊκή Ένωση; Η ΕΕ αναγνωρίζει ότι ο πολιτισμός αποτελεί δημόσια αγαθά και συνεπώς η παρέμβαση και η υποστήριξη μας είναι απαραίτητη. Το Κολλέγιο των Επιτρόπων έχει ήδη υιοθετήσει την πρότασή μου για το νέο μας πρόγραμμα για τον πολιτισμό «Δημιουργική Ευρώπη» που βρίσκεται τώρα ενώπιον του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς συζήτηση και τελική συναπόφαση. Η τελική διαπραγμάτευση θα γίνει επί κυπριακής Προεδρίας. Προτείνουμε προϋπολογισμό €1,8 δισ. για το πρόγραμμα αυτό για την επταε-

τία 2014-2020, που αντιπροσωπεύει αύξηση 37% σε σχέση με τη σημερινή δαπάνη. Αυτό δείχνει τη σημασία που προσδίδει η ΕΕ στον Πολιτισμό.

Τι προωθείτε μέσω αυτού του προγράμματος; Θα υποστηρίξει διακρατικά σχέδια που θα βοηθούν πολιτιστικούς φορείς να αξιοποιήσουν πλήρως τις ψηφιακές τεχνολογίες και να πειραματιστούν με νέα επιχειρηματικά μοντέλα δηλαδή ενθαρρύνουμε την καινοτομία. Θα προωθήσουμε τη διακρατική κυκλοφορία των νέων έργων, χρηματοδοτώντας εκθέσεις και διεθνείς περιηγήσεις και θα εξακολουθήσουμε να υποστηρίζουμε τη λογοτεχνική μετάφραση. Θα υποστηρίξουμε τη διανομή ευρωπαϊκών ταινιών και θα ενθαρρύνουμε τις συμπαραγωγές που καταφέρνουν τόσο καλά και βρίσκουν νέα ακροατήρια έξω από τα σύνορα μας. Θα χρηματοδοτήσουμε την κατάρτιση των επαγγελματιών του κλάδου και θα τους βοηθήσουμε να αναπτύξουν επιχειρηματικές επαφές σ' όλο τον κόσμο. Θα εξακολουθήσουμε επίσης να υποστηρίζουμε ανεξάρτητες

κινηματογραφικές αιθούσες που προβάλλουν ευρωπαϊκές ταινίες.

Όσο αφορά τη χρηματοδότηση; Η Δημιουργική Ευρώπη θα φέρει επίσης καινοτομίες στη χρηματοδότηση. Μία από τις μεγάλες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μικρές πολιτιστικές επιχειρήσεις είναι η χρηματοδότηση. Με τη Δημιουργική Ευρώπη προτείνουμε τη σύσταση μιας νέας δανειακής διευκόλυνσης που θα βελτιώσει την πρόσβαση των μικρών και μεσαίων πολιτιστικών επιχειρήσεων στην πίστωση, πα-

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΟΡΘΩΣΗ

Ένας στόχος; Να βρει ο πολιτισμός τη θέση που του αρμόζει και να πάψει να υπάρχει μόνο στα μουσεία και τους εκθεσιακούς χώρους. Ναι, αυτοί οι χώροι είναι απαραίτητοι, αλλά πρέπει να μετατρέπονται σε ανοικτά φυτώρια πολιτισμού όπου η δημιουργικότητα μετατρέπεται σε καθημερινό βίωμα του κάθε πολίτη. Η Κύπρος μπορεί να αξιοποιήσει περισσότερο την παρουσία της στην Ευρώπη αναδεικνύοντας τον πολιτισμό της και ενθαρρύνοντας τη δημιουργικότητα των Κύπριων καλλιτεχνών και πολιτιστικών φορέων. Ας μην ξεχνούμε ότι η πολιτισμική ανόρθωση μπορεί να φέρει και κοινωνική αλλά και οικονομική ανάπτυξη.

ρεχοντας στις τράπεζες προσασία έναντι του κινδύνου που αναλαμβάνουν. Βέβαια η χρηματοδότηση δεν είναι η μόνη συμβολή που μπορεί να προσφέρει η ΕΕ. Διαμορφώνουμε και μια σειρά οικονομικών πολιτικών και κανόνων που αναγνωρίζουν και σεβόνται τον ειδικό ρόλο του πολιτισμού στην κοινωνία: Η δυνατότητα, για παράδειγμα, των εθνικών μας κυβερνήσεων να προσφέρουν χρηματοδότηση στους δημόσιους φορείς τους ή στην κινηματογραφική τους βιομηχανία, πηγάει από την από-

φαση μας να εξαιρέσουμε τις επιχειρηγίες αυτές από τους συνήθεις κανόνες που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις. Ένα άλλο θέμα στο οποίο μπορούμε να ασκήσουμε σημαντικό ρυθμιστικό ρόλο είναι η εξεύρεση ισορροπίας μεταξύ της προσασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και της ανάπτυξης νέων επιχειρηματικών μοντέλων.

Ο πολιτισμός διδάσκει; Θα έλεγα καλλιέργεται. Σίγουρα δεν μπορεί να περιριζείται στο πλαίσιο ενός ή δύο μαθημάτων (τέχνης και μουσικής) αλλά αντίθετα θα πρέπει να διαχεύεται σε ολόκληρο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Για αυτό το λόγο στις οκτώ δεξιότητες κλειδιά που προωθούμε στα σχολεία τις οποίες, πρέπει να αποκτώνται όλα τα παιδιά ολοκληρώνοντας το δευτεροβάθμιο σχολείο είναι και η απόκτηση πολιτισμικής συνείδησης και έκφρασης.

Ποιο είναι το στοιχείο που καλείστε να κερδίσετε ως επίτροπος Πολιτισμού; Έτυχε να υπηρετώ σε μια τρομερά δύσκολη